Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 50 (132) | Vilnius 1939 m. balandžio 29 d. (šeštadienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Piktas vokiečių spaudos tonas Anglijos atžvilgiu. Šiemet gegužės 1 dieną Lenkijoje nebus eisenų. Lenkijos-Vokietijos santykių klausimas.

LIŪDNI JUBILIEJINIAI METAI

NUO BADO, MARO, UGNIES IR KARO...

Gal mažai kas ir žino, kad šie met turime jubiliejinius metus ir netrukus sueis amžiaus ketvirtis, kai prasidėjo Didysis karas.

— Kaip tai! Jau 25-eri metai, kai prasidėjo Didysis karas. Negali būti!

Deja. Taip yra ir šiemet iš tikro sueis amžiaus ketvirtis, kai 1914 metais rugpiūčio mėnesį Europoje prasidėjo, galima sakyti, visuotinės žmonių skerdynės, kurios nusitęsė daugiau kaip ketverius metus ir per tą laiką žuvo apie 12 milijonų žmonių. Kai Didysis karas buvo pabaigtas, kai netrukus sužinojome, kiek daug karo dievaičiui, ar geriau pasakius — slibinui reikėjo paaukoti gyvybių ir amžiais sukrautų turtų, daugelis buvome įsitikinę, kad nuo to laiko įsigalės amžina taika. O netrūko ir tokių, kurie mėgino organizuoti taiką mylinčius žmones į įvairias pacifistines draugijas, buvo leidžiama ne maža knygų, gaminama daug filmų, kuriose stengtasi parodyti visi karo baisumai. Žodžiu, buvo norėta pasmerkti karo žiaurumas ir įskiepyti žmonėms taikos meilė.

Tačiau netrukus ėmė aiškėti, kad visa tai tikslo neatsieks, nes tai vienur, tai kitur nenustojo žmonės barškinę ginklais, nors Tautų Sąjunga ir stengėsi susiginčijusias puses sutaikinti. O dar vėliau, kai ginklų fabrikai paleido į darbą visą propagandinį aparatą prieš pacifizmą, kai tų pačių fabrikantų reikalus ginanti spauda ėmė žeminti Tautų Sąjungą, kai pakėlė galvas karą pralaimėję (vokiečiai) ir negavę to, kas buvo pažadėta (italai) — galutinai paaiškėjo, kad geros valios žmonių visos svajonės apie taiką subyrėjo. Maža to. Naujo karo ruošėjai ėmėsi visu atkaklumu naikinti karo baisumus vaizduojančias knygas, uždraudė kariško pobūdžio filmas, jei tik jose nebuvo garbinamos žmonių žudynės ir podraug pradėjo jaunime skiepyti karo meilę.

Žodžiu, mažu pamažu, pasaulyje ne tik pakvipo parakas, bet visos valstybės pradėjo jį džiovinti. Susidarius naujai nuotaikai, ėmėsi ginkluotis ir tos valstybės, kurios ilgą laiką tikėjo taika. Tuo būdu prasidėjo visuotinės valstybių ginklavimosi lenktynės, kurių negalėjo sustabdyti ir savo metu daug vilčių suteikusi Nusiginklavimo Konferencija.

O kai ši konferencija nepasisekė, kai japonai, net karo nepaskelbę, įsiveržė į Kiniją, kai vėliau italai ugnimi ir bombomis ėmė naikinti Abisiniją, — galutinai visiems paaiškėjo, kad kas nori kuo ilgiau pagyventi, tas turi... ginkluotis. Kitokios išeities jau nebuvo, nėra ir dabar. Todėl matome, kad paskutiniais metais visos valstybės ginklavimuisi skiria dideles savo biudžetų dalis, o didžvalstybės tam reikalui naudoja tiesiog pasakiškas sumas, apie kurių didumą iki šiol tik svajoti galima buvo.

Kartu svarbūs ir nepaprasti įvykiai taip pagausėjo, kad nespėji apsiklausyti. Atrodo, kad gyvename, lyg Afrikos gilumoje, kur pilna laukinių plėšrių žvėrių. Teisingai apibūdino dabartinę Europos padėtį Anglijos buvęs užsienių reikalų ministras Edenas, pavadindamas paskutinių metų įvykius „Džiunglių teise". Šiuo metu jau nieks negalvoja, nieks teisėtumo dėsniais netiki, nes juos pavadavo „Džiunglių teisė". Ir tai ne kur nors tolimuose Azijos, Afrikos, ar Australijos tyruose, bet kultūringoje Europoje, kur iš tikro dabar gyvenimas pasidarė labiausiai netikras ir pavojingas.

Štai kokioje nuotaikoje ruošiamės minėti jubiliejinius Didžiojo karo pradžios metus. Liūdni jie yra ne tik todėl, kad patsai karo pradėjimas yra labai liūdnas faktas, bet daugiau yra liūdni todėl, kad nežinome, kas bus rytoj, nesame tikri ne tik dienos, bet ir valandos, laukdami, kad kiekvienu momentu stipresnis gali užpulti silpnesnį, jį pavergti ir dar tuo pasididžiuoti. Tokius jau, matyt, gyvename laikus, kurių istorija kitaip, kaip „smurto ir neteisėtumo laikotarpiu" nepavadins.

O šiame tikrojo smurto laikotarpyje bus labiausiai įsidėmėtini 1939 metai, kada visa Europa prisimena neramiuosius ir kruvinuosius 1914 metus.

Daugelis politikų atvirai sako, kad šie metai yra visai panašūs į Didžiojo karo pirmuosius metus. To neigti negalime, galime tik prašyti Aukščiausiąjį, kad Jis atitolintų kabantį virš Europos Demokleto kardą, kad neleistų nei šiais jubiliejiniais, nei kitais ateityje metais pasikartoti 1914 metų kruvinajai vasarai, kurią daugelis iš mūsų atmename, daugelis pergyvenome.

Kas to nepergyveno, kam karas vaidenasi, kaipo graži legenda, tas tegul sekmadieniais bažnyčioje pasiklauso žmonių giedamų suplikacijų vieno punkto, kuris skamba šitaip:

— **Nuo bado, maro, ugnies ir karo, išgelbėk mus, Viešpatie!**

Didžiojo karo metu milijonai žmonių kas sekmadienis giedojo šį punktą po tris kartus, nes kilus karui, neišvengiama ugnies, maro ir bado. O nuo visa to išgelbėk žmoniją, Viešpatie!

HITLERIO KALBA

Gebelsas pagrasė anglams

Duodant šį „Aido" numerį spaudinti, dar nežinome ką pasakys Hitleris, kurio kalbos nekantriai laukia visa Europa. Nors spauda daug spėliojo, iš įvairių įvykių darė iš vadas, bet nieko tikro nežinia. Paaiškėjo tik vienas labai svarbus dalykas — Europa yra pasiruošusi įvairiems netikėtumams.

Vokiečių spauda taip pat nieko plačiau neišsitaria apie Hitlerio kalbą, tik sutartinai veda griežtą kampaniją prieš anglus. Rašo neskaitydami su žodžiais ne tik nežinomi publicistai, bet labai pakeltu tonu prabilo ir propagandos ministras Gebelsas. Jis vyriausiame hitlerininkų partijos organe „Voelkischer Beobachter" įdėjo straipsnį, kuriame tarp kitko rašo:

„Anglai turi savotiškas nuomones dėl politinio takto. Savo tokias nuomones anglai skelbia taip atvirai ir naiviai, jog reikia manyti, kad jie nenusivokia, kaip įžeidžia kitas tautas. Per kelis šimtus savo imperijos gyvavimo metų įprato žiūrėti į visą pasaulį, kaip į anglų nuosavybę.

Dėl to yra įsitikinę, kad toji nuosavybė esanti Dievo įstatymais jų žiniai atiduota ir jiems esą pavesta rūpintis viso pasaulio taika ir tvarka. Kas nenori su tuo sutikti, tas, anglų galvojimu, yra pavojingas kurstytojas ir maištininkas, kuria reikia sunaikinti.

Toliau min. Gebelsas smarkiai puola anglų spaudą už tai, kad ji iš anksto pranešė, kodėl ambasadorius Hendersonas sugrįžo į Berlyną, kartu paskelbdama, ko Anglijos atstovas pareikalaus iš Vokietijos vyriausybės.

Gebelso nuomone, „tokia anglų spaudos taktika esanti labai nevykusi, kvaila ir bėgėdiška ir todėl turime duoti anglams per nagus".

Gebelso straipsnis padarė savotišką įspūdį ir visaip aiškinamas jo grasinimas. Vieni yra tos nuomonės, kad Gebelsas, pažadėjęs duoti anglams per nagus, turėjo galvoje Hendersono nepriėmimą, kiti vėl mano, kad Vokietijos propagandos ministras padarė aliuziją dėl Hitlerio kalbos tono.

Vokiečiai apie tarptautinę padėtį

Viename paskutinių „Deutsche Allgemeine Zeitung" (Užsienyje plačiai skaitomas didelis vokiečių dienraštis) numeryje randame įdomias vokiečių politikų pastabas apie paskutiniuosius pasaulio politinius įvykius.

Esą dabar anglams labai svarbu suorganizuoti kuo didesnį skaičių valstybių, kurios jaustų pavojų iš Vokietijos pusės. Vokiečiai pažymi, kad anglai patys jausdamiesi nesaugūs, kelia nervišką ir kituose kraštuose. Esą anglų kariškos garantijos dabar visoje eilėje valstybių sukėlė žymiai daugiau nerimo, kaip kad jis buvo jaučiamas prieš tų garantijų paskelbimą.

Laikraštis mano, kad visos tos valstybės, kurios ieško garantijų, jas gali rasti, bet ne Londone, o Berlyne ir Ryme. Neseniai užklaustos valstybės dėl pavojaus iš Vokietijos pusės pasisakė, kad jos to pavojaus nejaučia. Jaučia pavojų tik tos, kurios esą eina išvien su Londonu ir Maskva.

Vokiečiai visur pabrėžia, kad anglai nori juos apsupti. Tą darbą atlikti pasisiūlė Ruzveltas. Kai vokiečiai rašo apie britų planus ap supti ašies valstybes, tai britai labai pyksta.

Taigi vokiečiai klausia, kodėl jie pyksta? Gal dėlto, kad vokiečiai atskleidė jų planus? Anglai sako: vokiečiai nori apsupti Vakarų valstybes, britų organizuojamas blokas yra nukreiptas grynai prieš realų pavojų, iš Vokietijos pusės. Vokiečiai atsako tuo pačiu ir kartu grasina: esą Vokietija neleis save apsupti, Vokietija laiku spės pralaužti apsupimo ratą.

Toliau tai pats laikraštis reiškia didelį pasipiktinimą, kad britai skubiai pašaukė savo pasiuntinį į Londoną, nutraukė prekybos derybas. Esą, šiuo žygiu jie kap tik patys užkirto kelią tarptautinėms deryboms.

Kol sovietai bus įmaišyti į Europos reikalus, kol jų „Taip" ar „Ne" bus kartojamas Europos valstybių sostinėse, pasaulyje ramybės nebus, pabrėžia baigdamas straipsnį „Deutsche Allgemeine Zeitung".

Šiemet gegužės 1 dieną nebus eisenų

Praėjusiame „Aido" numeryje buvo pranešta, kad šiemet Vilniuje gegužės 1 dieną eisenų gatvėmis nebus. Dabar spaudoje pasirodė žinių, kad socialistinių eisenų gatvėmis tą dieną nebus visoje Lenkijoje. Tuo klausimu šio mėn. 26 dieną pas premjerą generolą Skladkovskį buvo apsilankiusi Lenkijos socialistų partijos (PPS) delegacija. P. Premjeras pareiškęs, kad dėl kai kurių sumetimų šiemet gegužės 1 dieną nebus leista nei eisenų, nei mitingų. Galinčios būti tik akademijos salėse.

Ribentropas „neturėjo" laiko

Jau buvo minėta, kad prieš keletą dienų netikėtai į Berlyną sugrįžo Anglijos ambasadorius Hendersonas. Jam sugrįžus į Berlyną, visuose užsienio laikraščiuose pasirodė žinių, kad Anglijos vyriausybė įgaliojusi savo ambasadorių pasimatyti su Vokietijos užsienių reikalų ministru Ribentropu ir įspėti Vokietijos vyriausybę, kad Anglija pritarianti Ruzvelto telegramai. Tačiau netrukus paaiškėjo, kad ministras Ribentropas „neturi" laiko priimti Anglijos ambasadorių ir tikrai jo nepriėmė.

Ambasadorius Hendersonas buvo tik apsilankęs Vokietijos užsienių reikalų ministerijoje ir čia pasimatė su viceministru Vaisekeriu. Apie šį pasimatymą tik trumpai spaudoje suminėta, nieko neužsimenant, apie ką buvo kalbėtasi.

Anglijos ambasadoriaus nepriėmimas padarė didelį įspūdį ir šis faktas visaip aiškinamas.

Lietuvos valstybės vidaus gyvenimo reikalai

Naujoji Lietuvos vieningo darbo vyriausybė yra numačiusi Lietuvos vidaus gyvenime įvesti visą eilę atmainų. Apie tai kai kurie ministrai jau yra padarę pranešimus. Balandžio 25 d. padarė pranešimą vidaus reikalų ministra gen. Skučas, kurie spaudos atstovams kalbėjo apie kultūrines ir politines organizacijas, socialinę globą, pensijas invalidams ir pensijas senatvėje, klaipėdiečių reikalus, ūkininkus ir darbininkus, pigiąją statybą ir spaudos reikalus.

Dėl organizacijų vidaus reikalų ministras pareiškė, kad jų veikla nebūsianti trukdoma, būsią neleidžiami tik jų išsišokimai, kurie kliudytų platesnei konsolidacijai. Esamos politinės sąjungos nuo savo politinės veiklos turėsiančios atsisakyti ir pasitenkinti vien kultūrine veikla.

Socialės globos srityje numatoma laikytis principo, jog į gyvenimą ateinančiais daugiausia rūpinsis valstybė, o iš gyvenimo dėl senatvės, invalidumo ar kurių kitų priežasčių pasitraukiančiais—savivaldybės.

Sunkiau spręsti klaipėdiečių pabėgėlių reikalai, o ypač darbininkų. Bet jau daroma, kas galima. Įmonės, savivaldybės ir kitos įstaigos yra įpareigotos visiems iš Klaipėdos krašto atvykusiems darbininkams suteikti darbo.

Namų statyba bus remiama. Naujai pastatomi namai 5—10 metų būsią atleisti nuo valstybinių ir savivaldybinių mokesčių.

Kalbėdamas apie spaudą, vidaus reikalų ministras pažymėjo, kad su ja būsią glaudžiai bendradarbiaujama. Esą spauda savo objektyvia kritika ir vykusiu įvairių sumanymų iškėlimu labai daug gali padėti vyriausybei.

Lenkijos—Vokietijos santykiai

Šio mėn. 27 dieną pusoficiozas „Gazeta Polska" įsidėjo savo korespondento iš Berlyno K. Smogoževskio vedamąjį straipsnį apie Lenkijos—Vokietijos santykius.

Straipsnyje plačiai atpasakoti abiejų valstybių santykiai, kurie dabar daugelyje laikraščių svarstomi, nes iš minėto staipsnio matyti, kad Lenkijos—Vokietijos santykiuose galįs prasidėti naujas laikotarpis.

Dar apie kariuomenės tarnybą Anglijoje

Anglijos vyriausybės nutarimas įvesti privalomą kariuomenės tarnybą ir toliau yra plačiai visos Europos spaudoje svarstomas.

Kaip žinia, tokiam nutarimui priešinosi tik darbo partija, kuriai Anglijos vyriausybė tiek nusileido, kad sušvelnino įstatymą, tačiau esmėje nenusileido ir nutarė įvesti privalomą kariuomenės tarnybą jaunuoliams, kurie baigia 21-uosius amžiaus metus. Apie tai premjeras Čemberlenas šio mėn. 26 dieną pranešė Anglijos parlamente, išaiškindamas dėl kurių sumetimų vyriausybė buvo priversta įvesti privalomą kariuomenės tarnybą.

Tarp kitko savo kalboje Čemberlenas pareiškė, kad:

„Dabar nėra karo, bet kai visos valstybės stengiasi, kaip galėdamos pasiruošti karui, kai kiekvienam yra žinoma, kad jei prasidės karas, tai įvyks ne dienomis, bet valandomis, — tai kas gali sakyti, kad dabar gyvenamas laikotarpis yra taikos laikotarpis".

Baigdamas savo kalbą, Čemberlenas pareiškė:

„Visų tų žygių ėmėmės tuo tikslu, kad Anglija galėtų ištesėti duotus pasižadėjimus. Taip pasielgus bus užtikrinta Europos taika".

Papildomai pranešama, kad jau kitą savaitę į Anglijos kariuomenę bus priimami visi jaunuoliai 20—21 metų amžiaus ir turės tarnauti 6 mėnesius.

Dėl Daugėliškio pieninės

1935 m. pradžioje Daugėliškyje įsisteigė pieno perdirbimo bendrovė „Gerovė". Tai buvo pirmoji Švenčionių apskr. pieno perdirbimo bendrovė, kuri atsistojo ant tikrai kooperatiškų ūkiškai bei morališkai (dvasiškai) tvirtų pagrindų. Ligi šios pieninės atsiradimo visos apskrities agronomų pastangos suorganizuoti kooperatines pienines nueidavo niekais. Melagėnuose dvarininkų suorganizuota pieninė, neilgai pagyvavusi, subankrūtavo. Svyriuose vos šilta gyva laikėsi. Taip pat du kartus daryti mėginimai suorganizuoti pieninę Daugėliškyje visiškai nuėjo niekais ir pražuvo, kažkur sutirpo žmonių sudėti pajai.

Po šitokių nenusisekusių mėginimų Švenčionių apskrities agronomai buvo įsitikinę, kad Švenčionių apskr. iš viso nesą reikiamų sąlygų pieninininkystei plėstis, ir į pieninių kūrimą Švenčionių apskrityje buvo numoję ranka.

Tuo tarpu 1935 m. pačių ūkininkų iniciatyva ir pastangomis įkurta Daugėliškyje pieninė parodė visai ką kita. Du kartus apskrities agronomams nepasisekė Daugėliškyje pienines suorganizuoti, o šį kartą patys ūkininkai suorganizavo be ypatingo vargo.

Klausimas, kodėl? Atsakymas aiškus: todėl, kad ūkininkai pasitikėjo ne kitais iniciatoriais ir organizatoriais, bet tik savo jėgomis. Tas ūkininkų pasitikėjimas savaisiais žmonėmis ir buvo pats pirmasis, bet drauge ir pats didžiausis kapitalas, kuriuo buvo pagrįsta naujai besikurianti Daugėliškio kooperatinė pieninė.

Veikimo sąlygos

Pieninei Daugėliškyje įsikūrus' prasidėjo jos ir vargai. Dar metams nuo įsteigimo nesuėjus, Švenčionių storastos įsakymu jos veikimas buvo kuriam laikui sulaikytas. Vėliau vėl buvo leista veikti.

Bet nežiūrint visokių kliūčių, bendrovė savo veikimą smarkiai plėtė.

Kad pienine galėtų naudotis ir toliau nuo Daugėliškio miestelio gyveną ūkininkai, bendrovė ėmė steigti filijas — nugriebimo punktus. Jau pirmuosius dvejus gyvavimo metus bendrovė įsteigė filijas Dūdose, Gadiškėje, Šiulėnuose, Popiškėje, Ceikiniuose, Vielionyse ir Bieciūnuose. Be šitų, buvo dar suorganizuota ir padaryta reikalingi remontai ir parengimai Pašaminėje, Pelenuose ir Baltėniškėje. Deja, šioms trims paskutinėms filijoms jau neteko pradėti veikti prie Daugėliškio centralinės, nes nebuvo gauta reikalingų iš administracinės valdžios ir Vilniaus Žemės Ūkio Rūmų leidimų.

Daugėliškis padarė gerą pradžią ir nugriovė tvirtinimus, esą Švenčionių apskr. nesą pienininkystei sąlygų. Daugėliškio pieninė savo geru, tvarkingu veikimu ir gerais už pieną išmokėjimais atkreipė visų Švenčionių apskr. ūkininkų dėmesį. Daugėliškis sugrąžino žmonėse pieninėms pasitikėjimą, kurį buvo sugriovusi prieš kelerius metus Melagėnuose subankrūtavusi pieninė. Daugėliškio pavyzdžiu ėmė dygti kitos pieninės. Panaudodami Daugėliškio pieninę, kaip propagandos argumentą, apskrities agronomai įsteigė pienines Dūkšte, Adutiškyje, Švenčionyse (šiose vietose, o taip pat ir Pivoriuose dar pirm jų mėginusiems ir pradėjusiems steigti pienines lietuviams neduota leidimo dėl tariamai gresiamo pavojaus viešajam ramumui ir tvarkai). Daugėliškio pavyzdžiu įsisteigė pieninė taip pat Vydžiuose ir atsigaivino subankrūtavusi pieninė Melagėnuose.

Kai pieninių tinklas Daugėliškio pieninės pavyzdžiu išsiplėtė po visas Švenčionių ir Brėslaujos apskritis, tada kai kas užsigeidė kažkodėl „nemėgiamą" Daugėliškio pieninę sugriauti.

1937 m. pavasarį į metinį Daugėliškio pieninės narių susirinkimą atvažiavo Vilniaus Žemės Ūkio Rūmų direktorius, Revizinės Sąjungos atstovas, Švenčionių apskrities ir rajonų agronomai ir pasiūlė perkelti Daugėliškio pieninę į Ignaliną, esančią nuo Daugėliškio už 11 km. miškingoje, smėlingoje ir dėl to mažai pieningoje vietoje. Nariai — susirinkimo dalyviai — pasiūlymus atmetė ir perkelti pieninės iš Daugėliškio į Ignalina nesutiko. Tada Žemės Ūkio Rūmai, Švenčionių apskr. centralinės ūkio organizacijos (O.T.O. ir K.R), jų agronomai pradėjo Daugėliškio pieninę „judinti" kitokiu būdu. Smėlingoje ir pieno neturinčioje vietoje — Ignalinoje *skolintais iš banko pinigais* nupirko ir atremontavo nemažą namą ir įsteigė čia vadinamą „rajoninę" pieninę, Daugėliškiui konkurentą. Bet kadangi tai „rajoninei" pieninei apylinkėje nebuvo pieno, tai buvo atimta iš Daugėliškio Vielionių ir Bieciūnų filijos ir priskirta Daugėliškio jau suorganizuotos Pelenių ir Baltiniškės filijos. Be to, konkurencijos sumetimais įsteigta Daugėliškio pieninės ir jos filijų rajone filijos Paringyje ir Kiniūnuose. Tačiau Daugėliškis ir to nepabugo.

Konkretūs daviniai

Perdirbamo pieno kasmet Daugėliškyje ne tik nesumažėjo, bet dar ėmė augti. Štai 1938 m. apyskaita rodo, kad tais metais Daugėliškio pieninė perdirbo apie 2.700.000 litrų pieno, pagamino apie 117.300 klg. sviesto ir padarė 302.490 auks. apyvartą. Šiuo metu Daugėliškio pieninė turi apie porą tūkstančių narių ir apie 15.000 auks. pajaus kapitalo ir neturi jokių skolų.

Daugėliškio pieninė narių skaičiumi, pajų kapitalu ir gamybos didumu yra didžiausia ne tik Švenčionių apskrityje, bet Vilniaus ir Naugardėlio vaivadijose. Ūkišku atžvilgiu ji turi milžiniškos apylinkės gyventojams—ūkininkams reikšmės, nes kasmet ūkininkams už pieną išmoka apie 260.000 auks. Ir vis dėlto ši didžiulė pieninė yra tik rankinė. Visos pieninės vadovybės pastangos pieninę sumechaninti nuėjo niekais, nes Žemės Ūkio Rūmai neduoda mechanizacijai leidimo. Į visus prašymus leisti pieninę sumechaninti atsakoma pasiūlymu: „Persikelkite Ignalinon, tai leisime". Žmonėms jokiu būdu nesutikus pieninės perkelti (Daugėliškis yra pats pieningojo rajono centras), Žemės Ūkio Rūmai ir Švenčionių OPO ir KR ėmė siaurinti Daugėliškio pieninės rajoną, o vėliau ir pačią pieninę pasiūlė sulikviduoti. Štai faktai. 1938 m. spalių 24 d. Švenčionių OPO ir KR (centrinė apskrities ūkio organizacija) atsiuntė Daugėliškio pieninei raštą, kuriuo siūlė, kad Daugėliškis perleistų Ceikinių filiją (didžiausia filija) Melagėnų pieninei, o Popiškės — Ignalinos pieninei. Be to, OPO ir KR nutarimu siūlė apkarpyti Daugėliškio pieninių rajoną Ignalinos ir kitų pieninių naudai taip, kad Daugėliškiui beveik jau nieko nebeliktų. Už tai – už apkarpymą OPO ir KR siūlėsi padėti išgauti iš Vilniaus Žemės Ūkio Rūmų leidimą įsteigti naują filiją Ožionyse, kur žmonės jau seniai filijos prašo, bet negauna leidimo.

Daugėliškio pieninė su tokiais pasiūlymais nesutiko, ir tuo reikalu pasiuntė atitinkamą raštą Švenčionių OPO ir KR ir Žemės Ūkio Rūmams. Tačiau iš ten jokio raštiško atsakymo negauta. Užtat Žemės Ūkio Rūmai beveik kas mėnuo ėmė kviestis Vilniun Daugėliškio pieninės atstovus ir įkalbinėti, kad gražiuoju—pati Daugėliškio pieninė savo rajoną apkarpytų ir sakytas filijas atiduotų kitoms.

Šio mėn. 24 dieną Vilniaus Žemės Ūkio Rūmai vėl pasikvietė Daugėliškio pieninės atstovus ir vėl įkalbinėjo savo rajoną apkarpyti. Kadangi Daugėliškio pieninės nariai dėtis prie kitų pieninių (kurios yra bankuose įsiskolinusios) dėtis nenori, tai atstovai dar kartą pareiškė, kad su OPO į KR ir Žemės Ūkio Rūmų pasiūlymais jie sutikti negali.

M. K

PAVASARIO REIKALAVIMAI

Pavasariui atėjus, viskas atgimsta ir dvelkia šviežumu, veržte veržiasi gyventi. Šaltas, užpustytas, neįdomus pašalys, pavasario sulaukęs, ir tas svirpleliu prabyla bei šypsos kiekvienu savo plyšeliu. Įdubęs trobesys, kurio maži langeliai snieną siekė, „šalčių pramonėms" praėjus, darosi gyvesnis. Į nespėjusią dar kaip reikiant sušilti kiemo aikštelę bėga šviesos ir saulės ištroškę mažyčiai. Basomis, mėlynomis kojytėmis bando jie minti žemę ir pamėgink juos dabar į trobos vidų įprašyti!

Kiekvienas medis krauna pumpurus ir rengiasi žydėti, o jei kuris nežydi, tai netrukus taip gražiai išplauks, kad niekaip negalėsi atsigerėti švelnučiukais žaliais blizgančiais lapeliais. — Tai tas pavasaris— sakys žavėdamiesi gamtos gražumu žmonės -- Dievo galybė! Kaip regi, sužydo, sužaliavo viskas. Tik imk džiaukis ir glausk visa prie širdies.

Bet vien džiaugtis pavasariu būtų maža. Šiuo laiku mūsų kaimuose pradeda darbas virti. Visur reikia pribūti, visa padaryti, kad nepavėluotum ir paskui nuostolių neturėtum. Pavasarį kiekvienam reikia vėl įtempti visus savo raumenis darbui.

Kurie yra reikalingiausi pava sario dabai, visi gerai žino. Mūsų artojai gauna tam tikrą sau laikraščio priedą, kur paskaito, kas ir kaip ūkyje tuo ar kitu laiku darytina. Bet dažnai, rodos, pamirštame pavasarį vieną būtiną darbą. Sniegui sutirpus, daugelio pašaliai gerokai lieka prišiukšlinti ir niekas jų nesistengia apvalyti. Vėjas, kiek galėdamas, šluoja, taršo žiemos liekanas, bet žmogaus ranka, svarbesniais darbais užimta, lyg neturi laiko apsitvarkyti. Tas, kas nuolat gyvena toje pačioje aplinkėje, gal būt, nė nepastebi ar bent nejunta didelio reikalo gražiai apsitvarkyti. Jam gal atrodo gerai taip, kaip yra. Tačiau kultūringas žmogus taip negali elgtis. Jei kas mūsų žmonėms primena tvarkingumo reikalingumą, tai daro tai ne tuščių pamokslų dėlei, o savo tautiečių gerovės norėdamas. Tik įsivaizduokime, kaip būtų gražu, kad visų mūsų sodybų ir kaimų kiemai, tvoros pašaliai ir takeliai būtų apitvarkyti. Maloniau būtų mums patiems pažiūrėti ir kitiems parodyti. Apsitvarkę atliktume kultūringą darbą. O kiekvienas kultūringas darbas žmogų aukština, daro jį tobulesnį ir tvarkingesnį. Čia sunku būtų pateisinti pasiaiškinimą, kad laiko nėra. Kai žmogus širdingai nori ką padaryti, laiko visuomet susiranda. Juo labiau reikia laiko rasti savo aplinkai susitvarkyti. Pavasaris — jauno žalio, švarutėlio gyvenimo laikas. Puošiasi nauju rūbu visa gamta. Tuo jos rūbu visi mes mokame gražiai ir širdingai džiaugtis. Vadinasi, mokame pajusti grožio prasmę ir tą grožį vertiname. O jeigu taip, tai kaip gi galėtume pakęsti grožio stoką savo namuose, pašaliuose, pastogėse ir atšlaimuose?

Žiemai praėjus ir šalčiams pasitraukus, ateina pas žmogų visokios pavasario ir vasaros nelaimės. Tuoj, žiūrėk, pasipils korespondencijos apie įvykusius tai šen tai ten gaisrus. Gamtos gražumas, saulės šiltumas taps nevienam ašarų šaltiniu.

Žmogui dažnai tenka verkti dėl savo netvarkingumo ar apsileidimo. Laiku neapsižiūrėję, susilaukiame visokių bėdų ir paskui sunku iš vargo išsikapstyti. Norėdami būti saugesni, turime būti tvarkingesni. Jau dabar privalome kiekvienas savo „lizdą" apžiūrėti ir kas per žiemą šiek tiek pagedo, pataisyti, ar ko trūksta, pasidaryti.

Pavasaris, atgimstančios gamtos laikas, veikia ir gyvą žmogų teigiama prasme, pripildo jį kažkokio gyvumo, jėgos, energijos. Reikia tik visa tai suprasti ir tinkamai įvertinti.

Akivara.

SUKILIMAS IR ATVADAVIMAS

Neseniai Lietuvos valstybė neteko Klaipėdos. Laikraščiuose pilna žinių, ką reiškė Lietuvai jos vienintelis uostas ir mūsų laikraštis žinių apie Klaipėdą yra apsčiai teikęs. Dabar leidžiame atkarpon ilgoką Valsonoko knygos straipsnį apie tai, kaip Klaipėdos kraštas buvo sukilęs ir paskui atvaduotas. Tas straipsnis vaizduoja, kiek turėjo tuometinė Lietuvos vyriausybė vargo ir stiprios valios, kol laimėjo uostą.

Red.

Lietuvos nusistatymas Klaipėdos klausimu iš pat pradžios buvo aiškus ir nedvejotinas. Lietuvos delegacijos Taikos Konferencijai pateiktoji nota aiškių aiškiausiai iškėlė Mažosios Lietuvos revindikacijos*) klausimą. Bet tam Lietuvos nusistatymui. Taikos Konferencijos metu teko susidurti su kitomis srovėmis, kurios paveikė tokį Mažosios Lietuvos klausimo išsprendimą Versalės sutarties rėmuose, kad Užnemunė liko Vokietijai, o Mažosios Lietuvos dalis, esanti šiapus Nemuno, buvo paversta didžiosioms valstybėms valdyti. Tuo būdu Lietuvos aspiracijos**) į Užnemunę buvo palaidotos, o Klaipėdos krašto revindikacija susidūrė su sunkumais, kurie netiesiogiai grėsė bendrai visam tolesniam Lietuvos valstybės gyvavimui. Todėl kova dėl Klaipėdos sutapo su kova dėl nepriklausomybės. Remdamasi Versalės sutartimi, Lietuvos vyriausybė kiekviena proga primindavo santarvininkams, kad Klaipėdos kraštas buvęs atskirtas nuo Vokietijos, atsižvelgiant į tai, kad jo gyventojų dauguma esanti lietuvių kilmės ir kad Klaipėdos uostas esąs vienatinis Lietuvos išėjimas į jūrą. Tačiau savaime suprantama, kad visi tie raginimai ir pareiškimai, nebūdami jėga pagrįsti, maža tebūtų galėję pakeisti nepalankią Lietuvai Klaipėdos klausimo raidą. Ištvermė ir atsparumas, kuriais praėjusio dešimtmečio taip ryškiai pasižymėjo Lietuvos politika, kad ir užtikrindami pagarbą Lietuvos vardui, vargu ar būtų sugebėję grąžinti Lietuvai Mažosios Lietuvos likučius. Sprendžiamąjį vaidmenį šiuo atveju suvaidino palanki tarptautinė politinė konjunktūra, įgalinusi Lietuvą išnaudoti prancūzų okupacinės politikos bankrotą Klaipėdos krašte.

Revoliucinis bruzdėjimas Vokietijoje, favorizuodamas*) Vokietijos rytų pakraščiuose kovas dėl laisvo apsisprendimo, savaime paskatino Prūsų lietuvius pradėti energingą akciją tautiniams šūkiams platinti ir minčiai skleisti, kad reikia dėtis prie Lietuvos. Lygiai kaip lenkai, kurie Poznaniuje buvo iškėlę šūkį, kad lenkų gyvenami kraštai grąžintini Lenkijai, taip ir Mažosios Lietuvos lietuviai ėmė kelti mintį, kad lietuvių gyvenamos sritys būtų atskirtos nuo Vokietijos ir sujungtos su atgimusia Lietuva. Nekeldami atviro maišto, kaip lenkai, neragindami prie naminio karo, lietuviai tiktai per savo spaudą („Naują Lietuvišką Ceitungą" ir „Tilžės Keleivį") kvietė tautiečius taikiomis priemonėmis siekti prisiglaudimo prie Lietuvos. Trumpu laiku įsisteigusi, (1918. XI. 16) „Prūsų Lietuvių Susivienijimo Tautos Taryba", kurios priešakyje atsistojo buvęs Prūsijos parlamento narys dr. Gaigalaitis, tuoj paėmė Mažosios Lietuvos reikalų gyvenimą į savo rankas ir išplėtė gyvą propagandą, platindama pasauly tikslias žinias apie Lietuvos troškimus ir reikalavimus. Tarybos narių, Erdmono Simonaičio, Viktoro Gailiaus ir Jono Vanagaičio pastangomis greit pavyko sušaukti (1919. IV. 25) Tilžėje gausingas Tarybos visuotinis susirinkimas, kuris padėjo pamatą tolimesniam lietuvių judėjimui. Atsirado visa eilė naujų draugijų, kurios ėmė ugdyti žmonėse tautinį susipratimą. Ypatingai išsiplėtė jaunimo judėjimas. Įsisteigė lietuvių klubai Klaipėdoje ir net Įsrutėje. Be to, Klaipėdoje dar ėmė veikti „Lietuvių Biuras" informacijos reikalams ir „Lietuvių susivienijimas" tautiniams interesams ginti. Vienkart padidėjo ir periodinių leidinių skaičius: šalia anksčiau jau ėjusių laikraščių Tilžėje („N. L. C." ir „T. K.") Klaipėdoje ėmė dar eiti „Prūsų Lietuvių Balsas" ir „Litauische Warte".

Taikos deryboms besibaigiant, kada jau galutinai paaiškėjo, kad apie Užnemunės prijungimą prie Lietuvos svajoti netenka, Prūsų lietuviai nusistatė visomis jėgomis remti Lietuvos pastangas atgauti bent Klaipėdos kraštą. Įsidėmėtina, kad tas jų pasiryžimas buvo pagrįstas ne tiktai troškimu dalyvauti nepriklausomos Lietuvos valstybiniam gyvenime, bet ir įsitikinimu, kad Lietuva be Klaipėdos uosto vargu begalėsianti gyvuoti. Nuosekliai laikydamies savo linijos, lietuviai atsisakė dalyvauti įsteigtame po Versalės sutarties pasirašymo Klaipėdos krašto vad. prieš-parlamente, kurio sąstatą, kaip jau minėta, automatiškai sudarė Klaipėdos miesto ir apskričių savivaldybių nariai. Tą savo opozicinį nusistatymą lietuviai motyvavo tuo, kad kalbamasis priešparlamentas nebeatitinkąs naujos žmonių nuotaikos, nes jo sąstatas yra kilęs iš rinkumų, įvykusių senomis sąlygomis. Būdami nuomonės, kad jis todėl nėsąs pašauktas atstovauti krašto interesams, susipratę lietuviai, sudarę beveik 1/3 prieš-parlamento narių, būtent, iš viso 27, išstojo iš jo, pripažindami Tautos Tarybos vyresnybę.

Atskyrus Klaipėdos kraštą nuo Vokietijos, Tautos Taryba persikėlė į Klaipėdą, bet čia jos veikimas buvo žymiai apsunkintas, nes prancūzų okupacinė valdžia, pati savo nuožiūra tvarkydama krašto administraciją, visaip varžė lietuvių politinį ir visuomeninį darbą. Nei krašto direktorijoj, nei gen. Odry sudarytoje valstybės taryboje lietuviai nebuvo tinkamai atstovaujami. Tiesa, Tarybai spiriant, gen. Odry po ilgų svyravimų paskyrė (1920. III. 12) Simonaitį, kaipo lietuvių atstovą, krašto direktorijos nariu. Tačiau savaime suprantama, kad vieno lietuvių atstovo dalyvavimas krašto direktorijoje jokiu būdu negalėjo patenkinti lietuvių politinių siekimų. Taigi, iš visa to galima spręsti, kad prancūzų okupacinė valdžia, nors ir nepalaikydama vokiečių politinių partijų veikimo, vis dėlto buvo pasiryžusi bendradarbiauti su vokiečių gaivalais, visiškai nepaisydama lietuvių interesų ir jų teisėtų reikalavimų. Jau nekalbant apie tai, kad lietuviai nebuvo prileisti prie krašto administracijos, ypač įsidėmėtina, kad net jų kalbos teisės ilgą laiką visur buvo paneigiamos. Tik daug vėliau, būtent, po vienerių savo valdymo metų gen. Odry išleido (1921.III.14) įsakymą, pagal kurį lietuvių kalba buvo įvesta krašto mokyklose lietuvių kilmės mokiniams. Visiškai neliečiant šio įsakymo iš esmės, bendrai pravers tiktai pastebėti, kad jo pobūdis netrukus davė vokiečiams progos išplėsti itin kenksmingą lietuvių interesams nacionalistinę agitaciją krašte. Pav., Clemenceau, atsakydamas (1919. VI. 16) į vokiečių notą, iškilmingai buvo pareiškęs, kad Klaipėdos kraštas turįs būti atskirtas nuo Vokietijos, kadangi jo gyventojų dauguma esanti lietuvių kilmės, o Klaipėdoje gen. Odry per ištisus 13 mėnesių visai buvo užmiršęs priežastis, dėl kurių įvyko krašto atskyrimas. Tik paskiau jis, lyg susigriebęs, suteikė šiokias tokias teises lietuvių kalbai mokyklose. Bet ir po to dar daug laiko praėjo, kol prancūzų okupacinė valdžia susiprato, kad reikia praleisti lietuvių kalba administracijoje. Vos 1922 metų gale valstybės taryba nutarė (VIII.18) pripažinti lietuvių kalbą šalia vokiečių kalbos oficialia krašto kalba.

(B. d.)

*) reikalavimas grąžinti atimtąją nuosavybę.
**) rūpesčiai.

*) palaikydamas.

Dar apie nervų karą

Dabartinė padėtis Europoje galima pavadinti nervų ir ištvermės karu. Kai kam jis gali būti pavojingesnis, negu patrankų ir bombų karas. Nervai yra labai jautrūs, daug jautresni, negu geležbetoninės tvirtovės, tankai ir bombonešiai. Nervai yra daug brangesni, negu plieno ginklai. Sugedus ir pakrikus nervams, tenka ilgai ir stropiai gydytis. Po nervų ligos, tik antroji karta gali būti sveikesnė, tinkama organizuotam, viešam gyvenimui. Dėl to laimėjus nervų karą, galima daug daugiau laimėti, negu po pavykusio ginklų karo. Nugalėtas nervų kare priešas esti parblokštas ir nepavojingas per keliasdešimt metų.

Taigi nieko nuostabaus, kad abudu priešingi Europos blokai visą laiką vengia ginkluoto susirėmimo, stengdamiesi kuo labiausiai suaktyvinti nervų karą. Žinoma, abiejų blokų norai yra vienodi: nugalėti priešą nervų kare, išvengiant ginkluoto susirėmimo. Ta taktika visai suprantama. Ginkluotas susirėmimas, net jį ir laimėjus, sunaikina milijonus stipriausių, kūrybingiausių piliečių, didžiausius turtus, pakerta visuomenės jėgas ir paruošia dirvą visokiems perversmams, visuomenės persiorganizavimams. Žodžiu, pergalės rezultatų nieks negali numatyti ir atspėti, o dar sunkiau yra numatyti pati pergalė. Visai kas kita laimėti nervų karą. Tada visos nugalėtojo pajėgos esti nepaliestos, turtai nesunaikinti, nes karui skirtas ir nesunaudotas plienas, parakas, žaliavos, duona galima sunaudoti geriems, kūrybiniems tikslams. O priešas tuo tarpu gali būti dar labiau sunaikintas, negu po ginkluoto susirėmimo. Jam galima padiktuoti dar sunkesnės sąlygos, negu po tikrojo karo.

Nervų karas yra moderniškiausias. Jis vedamas labai švelniai, apsukriai, mistriškai, apsupant savo priešą nematomomis intrigų, pavojų, grasinimų ir gąsdinimų gijomis. Kulminaciniu, lemiamu momentu priešas esti jau taip įsinarpliojęs į pinkles, į pavojų, kad kur tik pažvelgia, visur mato nenugalimą priešą. Tuo tarpu pats nustoja tikėjęs savo jėgomis.

Net jeigu ir didžiausi optimistai ir ašies garbintojai būtume, tačiau turėtume pripažinti, kad šiandien Anglija su Prancūzija, remiant jas Amerikai, Sovietų Rusijai ir kitoms mažesnėms valstybėms, kurios yra ašies kaimynės ir kartu tos ašies gresiamos, sujungtomis jėgomis ginkluotame kare ašį nesunkiai nugalėtų. Nors tas minėto bloko susitarimas prieš ašį yra įvykęs faktas ir nors ašis nenustoja grasinusi agresija, tačiau bloko vyriausi vairuotojai Anglija ir Prancūzija vis dar taikingai kalba, vis dar ginklo nekelia. Blokas nori laimėti nervų karą.

Iš kitos vėl pusės, nežiūrint, kad ašis per trumpą laiką žymiai padidino savo valstybių ribas į įtaką, užėmė daug patogesnes karines pozicijas ir kad gerokai padidino karines pajėgas, prie ginkluoto susirėmimo vis dar jaučiasi neprisiruošusi, vis dar jo vengia. Jo vengia, nežiūrint, kad laikui bėgant bendra ašies ekonominė padėtis sunkėja, ekonominiai resursai siaurėja, silpnėja, nežiūrint, kad bloko karinės pajėgos didėja daug greitesniu tempu, negu jų — ašies. Ašis irgi nori laimėti nervų karą. Ji irgi supa, raizgo, narplioja intrigomis, gąsdinimais savo kaimynes, mažesnes valstybes ir tuo būdu nori jas be ginkluoto susirėmimo įtraukti į savo politikos ir valstybės orbitą.

Iš kitos vėl pusės ašis, rodydama savo galybę priešams ir stengdamasi uždegti pasitikėjimu, drąsa ir ištverme savo piliečius, vis dažniau kalba karingas kalbas, ruošia didžiausias kariuomenės paradus, kurie kaštuoja dešimtys milijonų, skelbia tylias dalines mobilizacijas apie kurias patys daugiau prikalba, negu kiti, ruošia manievrus po priešo langais ir daug kitų priemonių griebiasi. Šios priemonės yra be galo brangios, jos ištraukia ne tik labai daug pinigų (Hitlerio jubiliejaus proga suruoštas paradas kaštavo 20 milijonų markių—apie 50 milijonų auksinų, o mobilizacijos, manievrai kaštuoja net šimtus milijonų), bet taipgi ir nervų. Juk kaip Musolinis, taip ir Hitleris, nuo to laiko, kaip paėmė valdžią į savo rankas, savo valstybės visus piliečius laiko karinėje nuotaikoje, liepia nuolat džiaugtis, juos garbinti, būti karingais, entuziastiškai nusiteikusiems, pilniems vilties, pasiryžimo, o kartu atiduoti savo žiedus, pusę algų, javus, gyvulius karo reikalams, mažiau valgyti ir gerti, bet nuolat džiaugtis ir triumfuoti. Ar ilgai žmonės tokioje padėtyje gali gyventi ir klausyti savo vadų. Kantrybė turi ribas. Juo toliau, juo tos ribos arčiau. Kartu arčiau ir katastrofa, pralaimėjimas.

Nemiega ir antra, priešinga pusė. Ir iš šios pusės girdime visokių žygių: tai kalbos, tai sutartys, apsupančios ašį, tai deklaracijos iš užjūrio, tai karinės prievolės įvedimas. Tie žygiai didina bloko karines pajėgas, o kartu atakuoja ašies nervus. Bet blokas dar tik pradeda. Pas jį medžiaginiai resursai dar neišsemiami, o nervams atakuoti priemonių dar pilna. Bloko valstybės dar beveik visai nenuvargintos, šviežios. Žodžiu, jėgos nelygios. Nervų kare ašis nieko gero negali tikėtis. Vokiečiai ir italai jau yra iškamuoti. Mažas sukrėtimas ir jų nervai gali visai pakrikti. Tada arba didelis pralaimėjimas arba ginkluotas susirėmimas, kuris, gali baigtis ir šiaip ir taip.

J.

Sportas ir jaunimas

Jau kurį laiką kartas nuo karto pasirodo mūsų laikraščių skiltyse straipsniai apie sportą. Juose stengiamasi parodyti jaunimui, kokią naudą duoda sportas.

Dažniausiai mes žiūrėdavom į sporto reikšmę iš sveikatingumo kertės, neužmiršdami, aišku, ir kitų teigiamų sporto ypatybių. Čia noriu pakalbėti apie jaunimo santykį su sportu.

Daug kas jaunimui patinka, imponuoja. Jaunimas mėgsta pasilinksminti, pasišokti. Nieko nepadarysi. Jaunystė, tai toks žmogaus gyvenimo laikotarpis, kuriame žmogus turi daug energijos, daug pasitikėjimo savo jėgomis, idealizmo ir noro dirbti. Jaunas žmogus ne galvoja daug apie ateitį, negalvoja kartais, ką valgys rytoj, jam nekvaršina galvos šeimynos išlaikymas. Jaunuolis, dažnai dar gal gyvenimo kartumo neragavęs, gyvenimo dar nepalaužtas, yra optimistiškai nusiteikęs ir drąsiai žiūri į ateitį, galvodamas: „Sulauksiu rytojaus dienos, dirbsiu ir gyvensiu. Darbo žmogus neprapuls." Toks jaunystės lengvamaniškumas, energija, idealizmas, drąsa ir optimizmas sudaro tokią nuotaiką, kad žmogus kartais nenoromis pagalvoji: „Galima džiaugtis gyvenimu tarp kitko todėl, kad jis duoda man progos praleisti jaunystės dienas". Ir iš tikrųjų. Pusės savo vertės ir grožio nustotų gyvenimas, jeigu kiekvienam žmogui nebūtų skirta pergyventi malonios, audringos jaunystės. Jeigu jaunimui pritruktų idealizmo, energijos ir jis imtų galvoti senių kategorijomis, pasaulį prislėgtų šalto proto ir išskaičiavimo letena. Tūnotų tuomet žmonės prie žemės prisirišę, valgytų Dievo dovanas, trintų rankas iš laimės ir džiaugtųsi kiekvienas, apie kitą užmiršdamas, kad jam pačiam gerai sekasi.

Ne kitaip, tiesa, yra ir dabar pasaulyje. Bet nors jaunystėj žmogus tų pasaulio purvų nemato, o jei ir mato, tai jaunuoliška dvasia verčia žmogų tuos purvus džiovinti, liepia į juos nebristi ir kitų purvais nedraibstyti. Žodžiu, gerai yra būti jaunam.

Bet gal nieks taip neatitinka jaunystės nuotaikos kaip sportas.

Šalia darbo ir knygos sportas ir daina turėtų būti nuolatiniai jaunimo bičiuliai ir palydovai. Darbą ir knygą paliekame čia nuošalyj, pakalbėsim apie sportą.

Sportas, tai nėra vien sveikatos sargas. Sportas yra šalia to valios ir pasiryžimo lavintojas, kultūringa pramoga, jaunuoliškumo dvasios ir energijos saugotojas. Jeigu yra pasaulyj toks sportas, tai pirmoj vietoj yra jisai skirtas jaunimui. Seniai sportuoja, savo sukietėjusius kaulus mankštydami, dažnai tame sau malonumo ieškodami, vaikai sporto reikšmės visiškai nesupranta, nes jie apie tai niekad nepagalvoja. Vaikai sportuojasi todėl, kad mato kitus taip darant, o nenorėdami atsilikti nuo kitų ir jiems pasiduoti, imasi sporto ir patys. Jaunimo akyse sportas turi atrodyti kitaip — sportą jis turi priimti nuolatinių savo draugų, darbo ir knygos eilėsna.

Turim laisvo laiko, o jo visuomet prie gerų norų atsiras, einam visi į aikštę ir sportuojamės. Pralošiam, pažaidžiam, palavinam kaulus ir raumenis — nuvargstam. Sustojam, sudainuojam, pasikalbam, pajuokaunam, pasiteiraunam apie naujienas — jau mes atsilsėjom. Vėl sustojam aikštėn ir toliau sportuojamės. Maloniai ir greitai bėga laikas: mažas nervų įtempimas, juokavimas ir draugiška nuotaika nepastebimai nuvaro laiką į praeitį. Žiūrėk, jau praėjo kelios valandos, jaučiamės nuvargę ir grįžtam namo. „Linksmas gyvenimas toli skamba mūs' jaunimas..." Prieinam sodžių, atsisveikinam, bet nepamirštam susitarti, kada vėl visi drauge susirinksim, nes juk reikia tiek pramokti sportuotis, kad kitiems toli būtų iki mūsų.

Toks laiko praleidimas stiprins mūsų sveikatą, duos progą kultūringai pasilinksminti ir taip suartins mus jaunuosius, kad visi jausis viena šeima esą. O mums taip reikia susigyvenimo, taip reikia vienybės, tokios reikalingos bendros visų pastangos! Nedaug mūsų yra, todėl tik gerai sugyvendami, vieningai ir dvigubai daugiau už kitus dirbdami, galėsim eiti su gyvenimu, neatsiliksim nuo kitų.

Labai malonu, kad mūsų lietuviškas kaimas ima jau suprasti sporto reikšmę. Kaskart dažniau skaitome korespondencijose, kad jaunimas perkasi sviedinius, tinklus ir t. t.

A. Gėlys.

KORESPONDENCIJOS

Ašmenos apskr.

Dieveniškės. Kaip „Aido" 9(91) Nr. buvo rašyta, Dieveniškio valsčiaus lietuvių vaikų tėvai buvo nusiuntę mokyklų inspektoriui Ašmenoje deklaracijas, kad Dieveniškėse, Milkūnuose, Stalgonyse veikiančiose pradžios mokyklose būtų įvesta lietuvių kalba. Dabar tenka pranešti, kad šiomis dienomis Ašmenos mokyklų inspektorius J. Zdralevičius atsiuntė pranešimus (raštų Nr. Nr. 86, 87 ir 88), kad aukščiau pažymėtose mokyklose lietuvių kalba nebus įvesta, nes tose vietose nesą reikalaujamo lietuvių tautybės gyventojų procento.

— 1933 metais Žižmų sodžiaus lietuvių gyventojas Tamošius Mickevičius nusipirko Albertino dvare 1,5 ha pievos. Pinigais sumokėjo. Po kurio laiko T. Mickevičius mirė. Liko jo trys sūnūs. Šiais metais tie broliai Mickevičiai norėjo sudaryti tos pievos pirkimo aktą. Bet tokiam aktui sudaryti reikalingas vaivados leidimas. Tuo reikalu nusiųstas Vilniaus vaivadai prašymas. Šiomis dienomis gauta neigiamas vaivados atsakymas. Dabar apeliuojama Vidaus Reikalų Ministerijon.

— Balandžio 16 dieną Stalgonių sodžiaus lietuvių gyventojas Jonas Česiulis krikštijo savo dukrelę. Norėjo pakrikštyti Birutės-Juzės vardu, bet Dieveniškių vargoninkas Jonas Pankevičius nesutiko Birutės vardo įrašyti į metrikų knygas, aiškindamas, esą Arkivyskupijos kurija uždraudusi tautiniais vardais krikštyti. Tėvas ir kūmas buvo nuėję pas klebono pareigas einantį kun. Zameną, kuris pasakė tokio Kurijos uždraudimo nežinąs. Tačiau kun. Zamenas vargoninkui tuo reikalu paliepimo nedavė ir tas Birutės vardo į metrikų knygas neįrašė.

Girdėti, dėl vargoninko Pankevičiaus sauvaliavimo yra nusiųstas Arkivyskupui pranešimas.

— Neseniai į Dieveniškes buvo atvažiavęs seimo atstovas Kiencas. Pasinaudodamas turgaus diena, jis pasakė žmonėms kalbą.

— Balandžio 23 d. Žižmų sodžiuje buvo surengtas šeimyninis vaikų vakarėlis, į kurį buvo pakviesta vaikų tėvai, broliai, sesers, giminės ir šiaip pažįstami. Buvo vaidinta „Sapnas Velykų naktį" ir „Dūšelės". Vaidinimai pasisekė ir visiems patiko. Kitą dieną į Žižmus buvo atvykęs Dieveniškių policininkas Pažusinskis, kuris teiravosi, kas vakarėlį surengė ir kodėl tai padaryta neišrūpinus leidimo. Jam buvo paaiškinta, kad vakarėlis buvo surengtas šeimyniniu būdu, be bilietų ir jame dalyvavo vien kviesti, pažįstami žmonės. Policininkas norėjo apklausti ir vakarėlyje dalyvavusius vaikus. Neradęs jų namie, sugrįžo į Dieveniškes ir ten juos surado mokykloje. Paprašęs mokyklos vedėjo, Žižmų vaikus iš mokyklos nusivedė į policijos posterunką ir ten juos visus dėl vakarėlio ištardė.

Vietinis.

Viln.-Trakų apskr.

Giraitės, Varėnos valsč. *Deklaracijų atgarsiai.* Praėjusių metų rudenį Giraitės lietuviai gyventojai dėl vaikų mokymo mokykloje lietuvių kalba rašė deklaracijas. Parašė deklaracijas šie ūkininkai: Jonas Lužys, Martynas Tamulevičius, Adomas Lužys, Ona Didikienė, Adomas Leonavičius, Valentas Keršis, Pranas Skliutas ir Jonas Žydelis. Valsčiaus vaitas jų deklaracijas patvirtino, ir jos nusiųstos inspektoriui. Vincas Leonavičius, Adomas Žydelis ir Kazė Mačionienė buvo nusiuntę savo deklaracijas per kitus ir todėl vaitas jų nepatvirtino.

Vietos gyventojas J. Žydelis dviem savo kaimynam paskolino po 50 skatikų, kad jie galėtų vaitui sumokėti už deklaracijų patvirtinimą. Dėl to kai kam iš nelietuvių kilo įtarimas, kad J. Žydelis iš kažkur gaunąs pinigų ir žmonėms dalinąs, kad jie rašytų deklaracijas.

Pagaliau š. m. balandžio 18 dieną čia buvo atvykęs kažkoks valdininkas, kuris su Varėnos policininku J. Žydelio namuose darė kratą. Bet nieko nepaėmė. Po kratos jie pasisakė ieškoję su deklaracijomis susijusių raštų.

Berželis.

Švenčionių apskr.

Jakeliai, Adutiškio valsč. Mūsų sodžius kultūros atžvilgiu nėra atsilikęs nuo kaimyninių sodžių. Gal būt kai kuriuos net pralenkia. Pirmoje vietoje čia yra lietuviškoji spauda. Vilniaus lietuviškų laikraščių čia pareina daugiau kaip 100 egz. Taip pat porą gauna ir iš Kauno.

Anksčiau jakeliečiai turėjo Liet. Šv. Kazimiero Draugijos skyrių, Švenčionių „Ryto" skaityklą, o jaunieji—jaunųjų ūkininkų ratelį. Tas draugijas uždarius, dabar čia nėra jokios lietuviškos organizacijos.

Sportininkas.

Suvalkų apskr.

Valinčiai. Seivų valsč. *Ne visi pavyzdingi.* Valinčiai tai vienas gražiausių ir turtingiausių Seivų valsčiaus kaimų. Gal todėl ir jaunimo čia yra gana daug ir visas kaip gėlių puokštės. Viena dalis jaunimo dalyvauja Punsko bažnytiniame chore, skaito ir prenumeruoja savus lietuviškus laikraščius ir drąsiai žiūri į ateitį.

Deja, apie kitą dalį Valinčių kaimo jaunimo to negalima šitaip pasakyti. Pastarųjų darbai: kortos, degtinė ir muštynės. Ši dalis Valinčių jaunimo ir Velykų antrą dieną Punske ir gi pasižymėjo trankymais ir daužymais, ypač S. Visas apsikruvinęs, jis paradavo Punsko miestelyje ir kibo prie nekaltų asmenų.

Jaunuoliai, kur gi jūsų protas ir ką tuo keliu eidami pasieksite? Perskaitę šios žinios žodžius, pagalvokite ir pasitaisykite!

Konkurentas.

Marcinkonyse buvo draugiškos sporto rungtynės

Balandžio 23 dieną Marcinkonių parapijoje buvo atlaidai. Važiuoju tą dieną iš Vilniaus į Marcinkonis su pora draugų. Mat, buvome gavę pakvietimus atvažiuoti į Marcinkonyse rengiamas apylinkės kaimų tinklinio rungtynes.

Traukinys sustojo. Išlipom.

— Sveikas, brolau, sakyk, kas gero Marcinkonyse?

— Labai dėkui, kad atvykote. Turnyras įvyks. Išsiuntinėjom visiems apylinkės kaimams pakvietimus, prašydami atvykti. Pabrėžėm, kad nesvarbu yra išlošti, ar pralošti, svabu yra pamėginti. Tą komandą skaitysime silpniausia, kuri neatvyks, o ne tą, kuri pralos. Aikštelę sutvarkėme.

— O kaip bus su vakaru?

— Deja, ruošiamės dovanai.

Tiek vakarų praleidome mokydamiesi roles, darydami repeticijas, o čia štai leidimo iš storastijos negavome. Prašėme, kad leistų surengti nors viešus šokius naujoj parapijos salėj, bet ir iš to nieko neišėjo. Pamėginsim dar vietos policijos nuovadoje.

Taip bekalbėdami priėjome bažnyčią. Pilnutėlė žmonių. Vos persigrūdom per žmones. Pamaldos pasibaigė. Žmonės pasileido iš bažnyčios. Jaunimas stačiai nudrožė sporto aikštėn. Aikštelė labai graži, nors nevisiškai lygi. Mat, dar naujoj vietoj, neišmindžiota gerai. Aikštelėj trys tinklinio aikštės, prie kiekvienų stulpų paaukštinimas teisėjui, prie pušių prikaltos lentos su vinimis rūbams pakabinti. Marcinkoniečiai paprašė atvykusius vilniečius pateisėjauti. Mielai sutikome. Į rugtynes stojo 10 komandų, būtent: dvi Marcinkonių komandos, Puvočiai, Musteikos — Lynažerio bendra komanda, Zervynai, Mardasavas, Kašėtos, Kabeliai, Rudnia ir Kapiniškės. Susiskirstė į tris grupes. Grupėse rungėsi dėl to, kurios komandos įeis į finalą. Atsisegė vaikinai apykakles, pasiraitojo kelnes ir stojo į sportišką kovą. Tuo tarpu prisirinko daug jaunimo, atėjo muzikantai. Suskambėjo linksmos dainos ir jaunimas pasileido šokti darželių. Vieni šoko, kiti dainavo, o sportininkai kovojo. Po trijų valandų žaidimo į finalus užsikvalifikavo Zervynai, Puvočiai ir Musteika — Lynažeris. Ėmė kiek linoti, pasidarė šalta. Jaunimas ėmė pamažu skirstytis, nes nuėjo parapijos namuosna kiek pažaisti. Po atkaklaus žaidimo pirmą vietą laimėjo Zervynai, antrą — Puvočiai, trečią — Musteika — Lynažeris.

Po rungtynių laimėtojams padovanotas tinklas ir kamuolys. Kamuolį gavo Zervynai, o tinklą Puvočiai. Be to, visos rungtynėse dalyvavusios komandos gavo atminimui porą egzempliorų sportiškos spaudos.

Rungtynės baigtos. Einam sodžiun, parapijos naman pas jaunimą.

Jaunimas linksmai žaidžia darželius. Net nuostebau, iš kur tie marcinkoniečiai tiek daug darželių moka. Neilgai tačiau teko žaisti, nes reikėjo tuoj išsiskirstyti, kadangi leidimo šokiams nebuvo. Jaunimas nuėjo vieni pas kitus į svečius, į privačius šokius, kurių nieks negalėjo užginti. Vakare atsisveikinom su jaunimu, įsėdom traukinin ir nudūmėm Vilniun.

Tikrai Marcinkonys gali būti pavyzdžiu kitiems. Patys sugalvojo, patys suorganizavo, sutvarkė. Kad neįvyko visa jų numatyta programa—ne jų kaltė.

Jaunimas gražiai paįvairino atlaidų dieną. Pažymėtina, kad gatvėj nemačiau nė vieno tokio, kuriam šaligatvis būtų „persiauras".

Kitos apylinkės lai pamėgina padaryti panašiai ir lai pasiryžta, kad pas juos būtų dar geriau.

A.

KRONIKA

Metinės „Aido" sukaktuvės

Jau suėjo lygiai vieneri metai, kai yra leidžiamas mūsų laikraštis „Aidas". Kaip mūsų skaitytojai atmena, „Aidas" pradėta leisti 1938 metų balandžio 29 dieną. Iki tų pačių metų spalių mėnesio 4 dienos „Aidas" buvo leidžiamas du kartus savaitėje,o nuo to — tris kartus ir visą laiką duoda skaitytojams du nemokamus savaitinius priedus: ūkininkams „Ūkininką" ir vaikams —„Varpelį."

Vilniaus lietuvių laikraštininkų-žurnalistų ekskursija

Šiemet gegužės mėnesio pabaigoje Kaune įvyks tarptautinės krepšinio rungtynės. Ta proga Vilniaus lietuvių laikraštininkų žurnalistų būrelis ketina suorganizuoti ekskursiją ir porai savaičių išvykti Lietuvos valstybėn. Tuo reikalu balandžio 27 dieną nusiųstas Vidaus Reikalų Ministerijai Varšuvoje atitinkamas prašymas.

Brandos egzaminai

Teko sužinoti, kad brandos egzaminai antros visų rūšių licėjų klasės moksleiviams prasidėsią gegužės 22 d. rašomaisiais egzaminais. Tai būsią pirmieji licėjų moksleivių brandos egzaminai.

Mūsų licėjaus moksleiviai greičiausiai turėsią laikyti brandos egzaminus eksternų teisėmis, nors mokinių Tėvų Komitetas vis dar laukia ir tikisi gauti palankų atsakymą į savo raštą Švietimo Ministrui ir į telegramą Ponui Valstybės Prezidentui.

Kada prasidės egzaminai 4-jai gimnazijos klasei (seniau mažoji matūra), tuo tarpu nėra žinių.

Lietuvių vakaras

Balandžio 30 d. (sekmadienį) Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje rengiamas lietuviškas vakaras. Bus vaidinama M. Gogolio komedija „Piršlybos". Vakaro pradžia 19 val.

Lietuvių gegužinės pamaldos

Kaip kitais metais, taip ir šiemet gegužės mėnesį Aušros Vartų koplyčioje ir šv. Jono bažnyčioje bus laikomos lietuvių gegužinės pamaldos.

Aušros Vartų koplyčioje pamaldos prasidės gegužės 1 dieną ir kasdien bus laikomos rytais 6 valandą.

Šv. Jono bažnyčioje prasidės balandžio 30 dieną ir paprastomis dienomis bus laikomos vakarais 18 val. 30 min., o šventadieniais— lygiai 18 val.

Atidaroma „Kultūros" draugijos skaitykla

Vilniaus Miesto Storastijai leidus, Lietuvių Švietimo „Kultūros" draugija gegužės mėn. 1 dieną Vilniuje (Zygmuntowska 4—2) atidaro savo skaityklą, kuri veiks kasdien nuo 19 iki 21 valandos. Be to, ta pati draugija gavo leidimą atidaryti savo skaityklą Saplių kaime, Tverečiaus valsčiuje.

Dėl ūkininkų ekskursijos

Praėjusių metų vasarą buvo organizuojama į Lietuvos valstybę Vilniaus krašto lietuvių ūkininkų ekskursija. Joje norėjo dalyvauti daugiau kaip 200 ūkininkų. Leidimo reikalu buvo nusiųstas Vidaus Reikalų Ministerijai prašymas. Tačiau iki šiol į tą prašymą ekskursijos vadovybė dar nėra gavusi jokio atsakymo.

Dabar vėl yra kilęs sumanymas tokią ekskursiją organizuoti antrą kartą ir tuo reikalu vėl nusiųsti Vidaus Reikalų Ministerijai prašymą.

Ta proga ūkininkų ekskursijos vadovybė prašo mus pranešti, kad šiuo kartu norima suorganizuoti mažesnę ūkininkų ekskursiją 40—50 žmonių. Toji ekskursija išvyktų Lietuvon, jei būtų gautas leidimas, tarp birželio 15 ir 25 dienos. Todėl tie ūkininkai, kurie buvo užsirašę ekskursijon pirma, *dabar prašomi pranešti iki gegužės 10 dienos, ar* ir šį kartą jie vėl norėtų važiuoti.

Leidimo ir kelionės išlaidų, skaitant nuo Vilniaus, ten ir atgal išeis apie 50 auks. Todėl kiekvienas ekskursijos dalyvis turi su savim pasiimti tiek pinigų. Be to, iš anksto reikia pasirūpinti šių dokumentų: 1) asmens pasą su patvirtinta pilietybe, 2) leidimą išvykti iš kariškos valdžios (P.K.U), 3) Valsčiaus paliūdymą, apie gyvenamąją vietą (Potwierdzenie miejsca zamieszkania) 4) 2 fotografijas baltame lauke 6×4½ cm. formato.

Visais susijusiais su šia ekskursija klausimais reikia žodžiu ar raštu kreiptis šiuo adresu: *inž. M. Kraužlys, Wilno, ul. Stara 31—2.*

Ekskursijon tebus priimami tiktai ūkininkai.

Du nauji lietuviai kunigai

Gegužės 30 Lomžos katedroje bus kunigų šventimai. Bus išsventinta keli Lomžos kunigų seminarijų pabaigę jaunuoliai, jų tarpe ir du lietuviai: *Pijus Maksimavičius ir Antanas Šuminskas.*

Atidaroma „Romuvos" Klubo buveinė

Tenka sužinoti, kad gegužės mėnesio pirmomis dienomis Adomo Mickevičiaus gatvėje atidaroma Vilniaus Lietuvių Inteligentų „Romuvos" Klubo buveinė. Jos patalpose veiks ir valgykla.

Pasirodė „Jaunųjų Pasaulis"

Balandžio 28 dieną Vilniuje pasirodė iš spaudos išėjęs vienkartinis paveiksluotas jaunimo žurnalas „Jaunimo Pasaulis", kurį išleido Leonas Braziulis.

Vilniaus arkivyskupas lankys parapijas

Vilniaus arkivyskupas R. Jałbżykosvskis nuo gegužės 2 dienos pradės lankyti savo arkivyskupijos parapijas. Pirmiausia lankys Švenčionių, Rodūnės, Gardino, Bėslaujos ir kitų dekanijų parapijas.

Redakcijos atsakymai

Alvydžiui. Šį kartą atidėsime. Prašome antrą kartą parašyti, kai bus išspręstas skundas.

Sv-čiui. Korespondencija apie tą vakarėlį jau buvo įdėta.

M. V. Straipsnio negalėsime įdėti.

J. Žydeliui. Prašome tą patį dalyką aprašyti, kai gausite atsakymą iš Vidaus Reikalų Ministerijos.

Liliputui. Turėjome žymiai sutrumpinti, nes tokia korespondencija, kokia atsiuntėte, jūsų būtų nepasiekusi.

Teisybėnui. Nemalonus, pagaliau ir mažai reikšmingas dalykas. Prašome parašyti apie ką kita.

Žinančiai. Tamstos žinią patikrinę sužinojome, kad Tamstos apie tą asmenį pasirašymą lenkų paruošto prašymo žinios yra netikros. Tie asmens pasirašė ne lenkų, bet lietuvių prašymus.

Giminaičiui. To asmens tragiška mirtis jau buvo „Aide" aprašyta.

Jaunučiui. Eilėraščiai „Aide" nebus įdėti.

K—tui. Patartumėm grasinimų nepaisyti. Jeigu turite liudytojų, kurie tai girdėjo, galėtute tam valdininkui iškelti teismo bylą.

Gen. St. Raštikis apie savo kelionę

Kauno laikraščiai rašo, kad Lietuvos kariuomenės vadas brig. gen. Raštikis, grįžęs iš Berlyno, kur jis dalyvavo Vokietijos kanclerio Hitlerio 50 metų amžiaus sukaktuvių iškilmėse, Lietuvos karinei spaudai padaręs apie savo kelionę platų pranešimą. Pirmiausia gen. Raštikis pasisakęs gavęs Hitlerio vardu Vokietijos užsienių reikalų ministro Ribentropo kvietimą dalyvauti kariuomenės parade Hitlerio 50 metų amžiaus sukaktuvių proga. Ta proga pasinaudodamas, Vokietijos sostinėje Berlyne jis esąs išbuvęs iš viso keturias dienas ir dalyvavęs visose tose iškilmėse, į kurias buvo pakviesti ir kitų valstybių svečiai.

Toliau gen. Raštikis nupasakojo Berlyno iškilmes, kariuomenės paradus, priėmimus ir vaišes. Kalbėdamas apie priėmimą pas Hitlerį, gen. Raštikis pridūrė: „Visi delegatai buvo pristatyti Reichskancleriui Hitleriui. Per šį priėmimą turėjau progos kiek pakalbėti su pačiu kancleriu Hitleriu".

Pagaliau savo pranešimą Lietuvos kariuomenės vadas užbaigė šitaip:

„Atsakingi Vokietijos asmenys, su kuriais man teko Berlyne susitikti, pabrėždavo, kad jie norį tik gerų santykių su Lietuva ir kad Lietuvai iš Vokietijos pusės negresiąs joks pavojus. Priėmimu Berlyne, gautais įspūdžiais ir bendrai savo kelione aš esu patenkintas ir manau, kad ji buvo naudinga".

Pasikesinimai Gdanske

Šio mėn. 27 dieną daugelyje lenkų laikraščių buvo įdėtas toksai oficialus pranešimas:

„Šio mėn. 26 dieną 20 val. 45 min. prie Gdansko Rytprūsių sienos Kalthofe, kur yra lenkų muitininkų butas, buvo įmesta petarda, nuo kurios sprogimo išbyrėjo visi langai. Tą pačią dieną 21 val. 30 min. įmesta petarda į lenkų tautybės geležinkeliečio Pliato butą.

Ryšium su šiais įvykiais vakar į Generalinį Komisarjatą buvo atvykęs Gdansko Senato atstovas, pareikšdamas Laisvojo Miesto valdžios vardu apgailestavimą ir kartu pridurdamas, kad Senatas įsakė energingai tuo klausimu pravesti kvotą".

Anglai ginkluojasi ir didina mokesčius

Anglijos finansų ministras Seimonas atstovų rūmuose pareiškė, kad einamojo biudžeto reguliarios išlaidos pakils iki 922.000.440, o pajamos sieks 918.331.000 svarų sterlingų. Iš reguliarių išlaidų 22.300 numatyti apsiginklavimui. Evantualiai ta suma bus dar padidinta. Numatoma naujų mokesčių, nors pajamos mokestis nebus padidintas. Mokestis nuo privačių automobilių nuo sausio 1 dienos bus padidintas nuo 20 iki 25 šilingų nuo arklio jėgos. Mokestis motociklams bus panašiai padidintas. Mokestis nuo pajamų, pranešančių 8.000 svarų, taip pat bus padidintas. Mokestis paveldėjimo bus padidintas 10%, bet tik dideliems paveldėjimams. Tabako ir cukraus mokesčiai taip pat bus padidinti. Siemonas dar pareiškė, kad kraštas ir parlamentas visiškai pritaria išlaidoms atsiginklavimui. Naštą turi visi nešti. Kad ji ir sunki, ji yra dalis kainos, kurią kraštas mielai sumokės už pasaulinės taikos idealą ir tautinį saugumą.

Be to, ministras Siemonas pasakė per radiją kalbą, kurioje nurodė, kad dabar britų mokesčių mokėtojai kasdien sumoka apie du milijonus svarų sterlingų apsiginklavimui, t. y. tris kartus daugiau, negu jie mokėjo prieš karą. Siemonas pareiškė, kad būtų tiksliau dalį šių išlaidų padengti paskola, bet šis būdas taip pat turi savo ribas.

Vokiečiai ...nervinasi

Kariuomenės tarnybos įvedimas Anglijoje yra labai didelis politinės reikšmės įvykis, kuriuo ypač susirūpino vokiečiai.

Iš karto vokiečių spauda įrodinėjo, kad Anglije nepavyks įvesti privalomos kariuomenės tarnybos, nes daug kas tam priešinsis. Tačiau paaiškėjus, kad kariuomenės tarnyba vistik įvedama, vokiečių spauda pradėjo nervintis.

Tiesa, vokiečių laikraščiai negali kaltinti Anglijos už tai, kad ji įveda privalomąją kariuomenės tarnybą, bet kaltina už tai, kad anglai varą propagandą prieš vokiečius už jų ginklavimąsi. Tokią anglų taktiką oficialus hitlerininkų partijos organas „Voelkischer Beobachter" vadina provokacija.

Įvairu-įdomu

Šnipės seka Anglijos karalienės tualetus

Stambios amerikiečių madų firmos esančios pasiuntusios į Londoną 10 jaunų šnipių, kad jos su šnipinėtų, kokiais rūbais apsiren gusi Anglijos karalienė atvažiuos į Ameriką. Tai, kuriai pasiseks tai sužinoti, firmos skiria 30 000 litų premiją. Dabar šnipės stengiasi sueiti į pažintis su Londono modistėmis, kurios siuva karalienei rūbus, kad iš jų kas nors iškvostų. Tačiau, kaip praneša anglų laikraščiai, tatai joms nesiseka ir greičiausia nepasiseks.

Šis tas apie nereikalingus klausimus

Suaugę dažnai mėgsta pasijuokti iš vaikų jiems teikiamų nereikalingų klausimų. Tačiau veik visada pamirštama antroji medalio pusė: — ar tie patys suaugę nesako visiškai nereikalingų ir nelogiškų klausimų? Visa laimė, kad žmonės į tokius ne vietoje ir nereikalingai sakomus klausimus nekreipia dėmesio ir į juos yra įpratę. Kaip tačiau jie kvailai atrodo, vaizdžiai rodo sekanti pavyzdžiai, sužymėti vieno užsieniečio laikraštininko.

Laikraštininkas sumetė mintį suregistruoti per vieną dieną girdėtus nereikalingus klausimus. Pasirodė, jų susirinko gana apsčiai, taip, kad ir pačiam registruotojui pritrūko kantrybės, ir jis vėl pasinėrė į kasdienio gyvenimo ritmą. Tačiau, ir neištesėdamas iki galo, laikraštininkas sužymėjo būdingų nuotrupų. Ypatingai tie klausimai atrodo netikę, kai į juos buvo pasistengta atsakyti tinkamu griežtumu. Štai to laikraštininko išgyvenimai.

Šį rytą atsikėliau nė kieno nepažadintas. Ir kai kambarinė užsuko į kambarį, buvau visiškai gatavas. Nustebusi ji paklausė. „Ponas, jau atsikėlėte?" — „Ne" — atpyliau aš, — dar miegu, tarytum lokys ir kelsiu tik po trijų valandų". Besileisdamas laiptais, sutikau draugą Joną. Jis šūktelėjo man: „Tu jau išeini?" — „Visiškai ne! Aš dar prausiuos vonios kambary!"

Kavinėje mane pasitiko kitas senas draugas ir džiaugsmingai pakratė ranką: „Ką jūs veikiate čia?" — metė jis klausimą. Pasistengiau nusišypsoti ir atsakiau: „Aš čia imu slidinėjimo pamokas!" Draugas išbalo. Manau, jog mūsų draugystė tuo ir pasibaigė.

Kavinėj buvo apstu žmonių. Dėl to buvau priverstas atsisėsti prie staliuko, prie kurio buvo užėmę vietas du storoki ponai. Vienas valgė dešreles. Nelaimingu atsitikimu, jam naudojantis peiliu, dalis dešrelės atšoko ir sutepė mano kaklaraištį, marškinius ir taip pat kostiumą. „Jūs pykstate?" — „O ne. Nieko panašaus. Kaklaraštis, marškiniai ir kostiumas ir yra pasaulyje tam, kad juos tepliotų dešrelės". Tuo pat laiku kitam prie staliuko sėdėjusiam ponui ant grindų nukrito lagaminėlis, kurį jis buvo pasidėjęs ant kelių. Atsitiktinai lagaminėlis atsidūrė man ant koju. „Aū!" — šūktelėjau. „Jums skauda?" — paklausė storasis ponas. Nieko nesakydamas, pasiskubinau iš kavinės išeiti.

Kai biure paėmiau telefono ragelį, išgirdau draugės balsą: „Ar tu jau biure". — Ne, — atpyliau aš, — į biurą ateisiu tik sekantį mėnesį!" Greitai po to pradėjo skaudėti dantis. Reikėjo dirbti, bet negalėjau. Nosinuką priglaudžiau prie kairio skruosto ir nieko neveikiau. Įėjo draugas: „Skauda dantį?" — Ne, pykteléjau, — užsigavau koją". Draugas susiėmė už galvos ir išsinešdino, tuo lyg norėdamas parodyti, jog danties skaudėjimas man sumaišė protą.

Patarnautojas atnešė taurelę konjako. Konjakas — geri vaistai prieš dantų skaudėjimą. Tuo pat laiku į kambarį užsuko sterotipistė ir, pamačiusi ant stalo taurelę konjako, paklausė: „Jūs geriate konjaką?" — „Po šimts pypkių,— visiškai netekau kantrybės, — aš važiuoju geležinkeliu. Ar jūs to nematote?"

Vėliau dantis nurimo. Išėjau drauge pietauti. Pradedant sriuba valgiem viską iki torīnių pyragaičių, o paskiau vėl atgal. Atėjus laikui apsimokėti, mečiau žvilgį į piniginę. Ji tuščia. „Aš negaliu apmokėti — pašnabždėjau draugei į ausį. „Tu neturi pinigų?" — paklausė ji. „Ne!" surikau įsitempęs ir panirau pyktyje.

Leonardo da Vinci automobilis

Milane, Italijoje, gegužės mėnesį bus atidaryta didžiojo menininko Leonardo da Vinci paroda. Ši paroda bus įdomi ne vien šio genialaus tapytojo kūriniais, bet taip pat ir jo moksliniu toli matymu ir technikos ateities giliu pajautimu. Įdomiausias šios parodos dalykas bus automobilis, kuris labai tiksliai sukonstruotas pagal ano dailininko, gyvenusio 1452 — 1519 metais paliktą brėžinį. Iš čia galima susidaryti labai aiškią nuomonę, kaip puikiai anas menininkas nujautė ateities technikos tobulėjimą. Ir dar daugiau: jis jautė ne vien tik ateities susisiekimo priemonę, kaip tokią, bet taip pat ne mažiau suprato ir kuriuo būdu ji veiks. Parodos lankytojai turės reto malonumo, nes šiuo, pagal Leonardo da Vinci brėžinius sukonstruotu automobiliu patys galės kiekvienas po keletą metrų pasivažinėti.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų straipsnių ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Užsienyje dvigubai. Skelbimų kaina: ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas.** Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius.**